

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu – současnost a perspektivy

ELEKTRONICKÉ SLUŽBY KNIHOVEN VI.

18. – 19. KVĚTNA 2021

Vít Richter

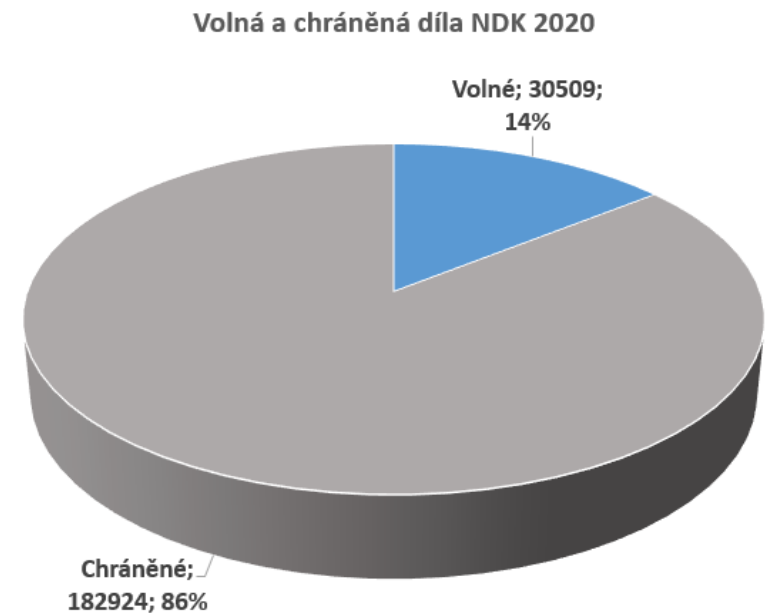
vit.richter@nkp.cz

Národní knihovna ČR

K čemu je digitalizace ?

- Ochrana fyzických dokumentů
- Překonání času a prostoru

Minulost a současnost DNNT

2011 – Evropská unie - Memorandum o vzájemné porozumění – nakladatelé, distributoři, autoři, knihovny

2012 – Česká republika - Příprava novely AZ – dohoda o spolupráci – nakladatelé, distributoři, kolektivní správci, knihovny

2017 – Schválení novely autorského zákona – ustanovení o DNNT

2018 – Projekt RightLib (NAKI) – elektronické zpřístupnění chráněných publikací (KNAV, NK, MZK): rozvoj systému Kramerius v letech 2018-2022

2019 – Licenční smlouva (NK-Dilia-OOA-S) + schválení financování licence ze státního rozpočtu

2019 - Zveřejnění provizorního Seznamu děl nedostupných na trhu

2020 – Zahájení testovacího provozu, smlouvy s knihovnami – vzdálený přístup

2020 – Březen + Listopad - licenční smlouva COVID na otevření digitálních knihoven

2020 – Memorandum mezi Národní knihovnou a Svazem českých knihkupců a nakladatelů (SČKN)

2021 – Leden až červen – pokračování licenční smlouvy COVID

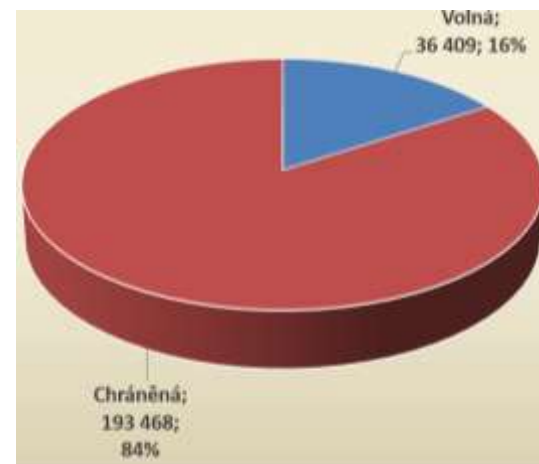
2021 – Únor – MK a SČKN dohoda o kompenzaci 80 mil. Kč pro nakladatele

2021 – Leden – až červen - vývoj systému Seznam děl nedostupných na trhu

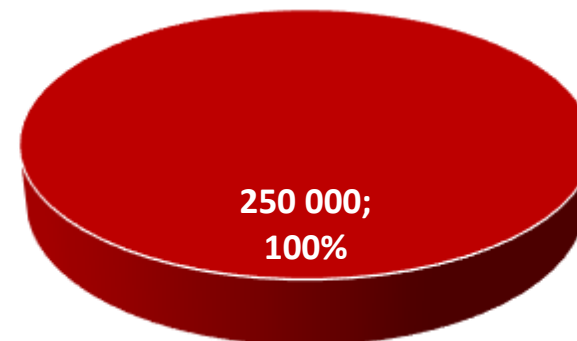
2021 – Od 1. 7. 2021 – přechod na režim DNNT – terminálový přístup na místě samém

Zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů v době pandemie

- Uzavření licenčních smluv s Dilia a OOA-S po dobu pandemie do 30. 6. 2021
- Zvláštní dohoda se Svazem knihkupců a nakladatelů o náhradní odměně za využívání knih dostupných na trhu 80 mil. Kč
- Služby pro potřeby studentů, pedagogů, vědeckých pracovníků
- Zpřístupněno cca 250 000 svazků knih, časopisů z české vydavatelské produkce od nejstarší doby do současnosti
- Nabízí 185 knihoven – uzavření smlouvy s NK
- Zpřístupněné digitální knihovny v režimu COVID:
 - Národní knihovna ČR
 - Moravská zemská knihovna
 - Knihovna AV ČR
 - Národní technická knihovna
 - Univerzita Karlova
 - (Městská knihovna v Praze)

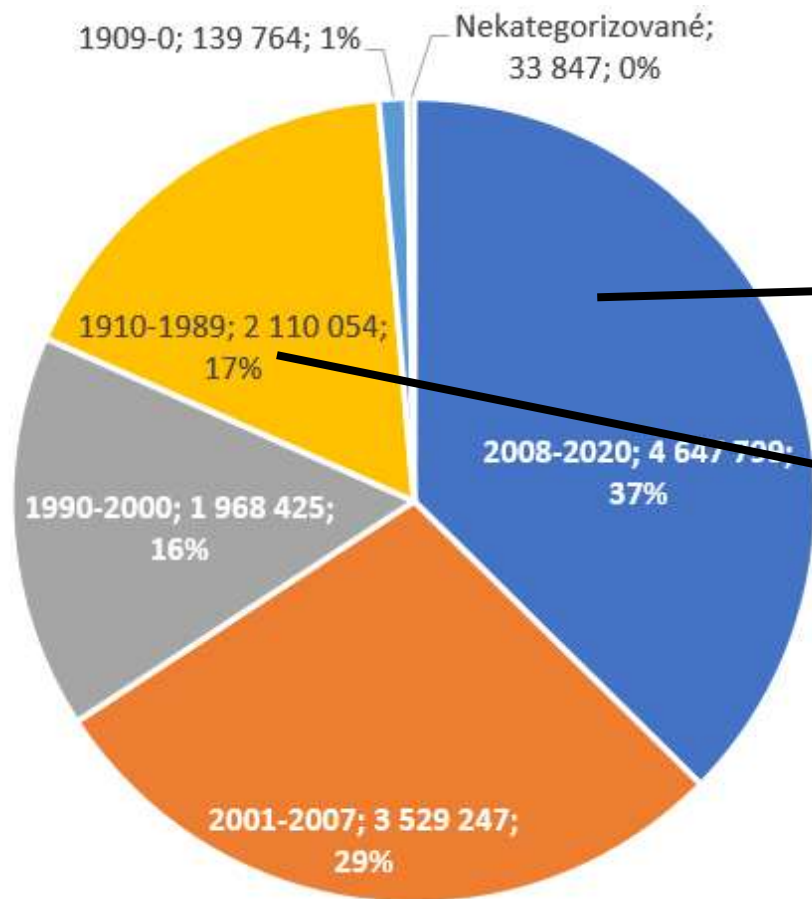
Zpřístupnění volných i chráněných děl

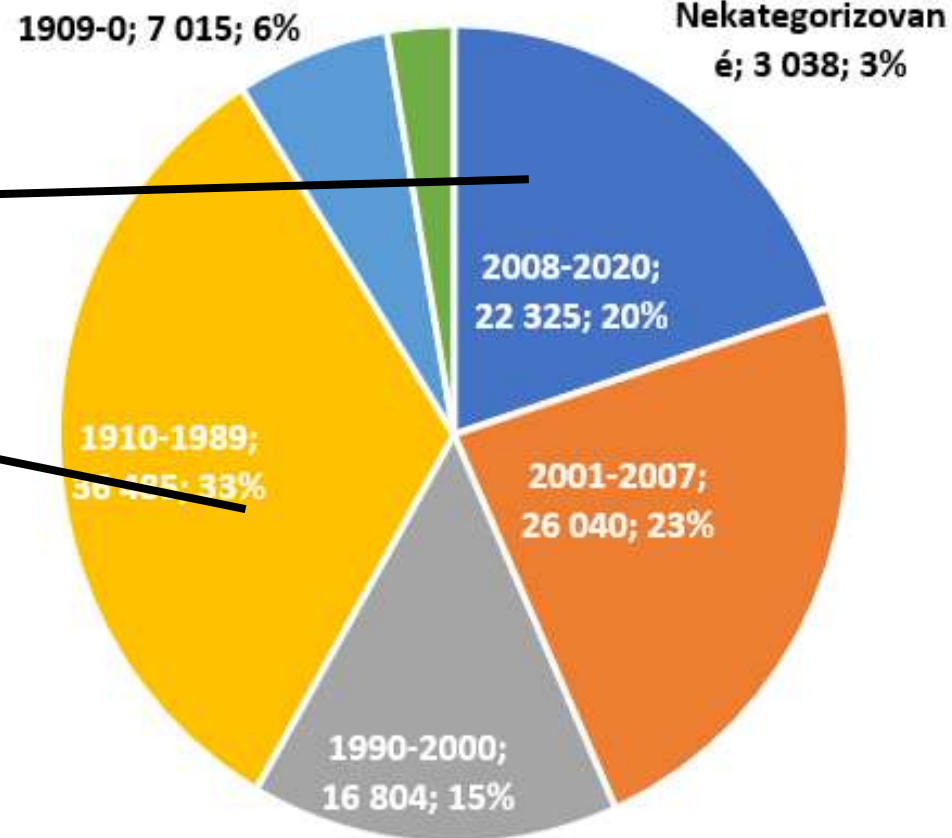
Využití NDK od 3.11. 2020 do 5.2.2021

Celkem 13,2 mil. stran

Počet stran 12 429 136

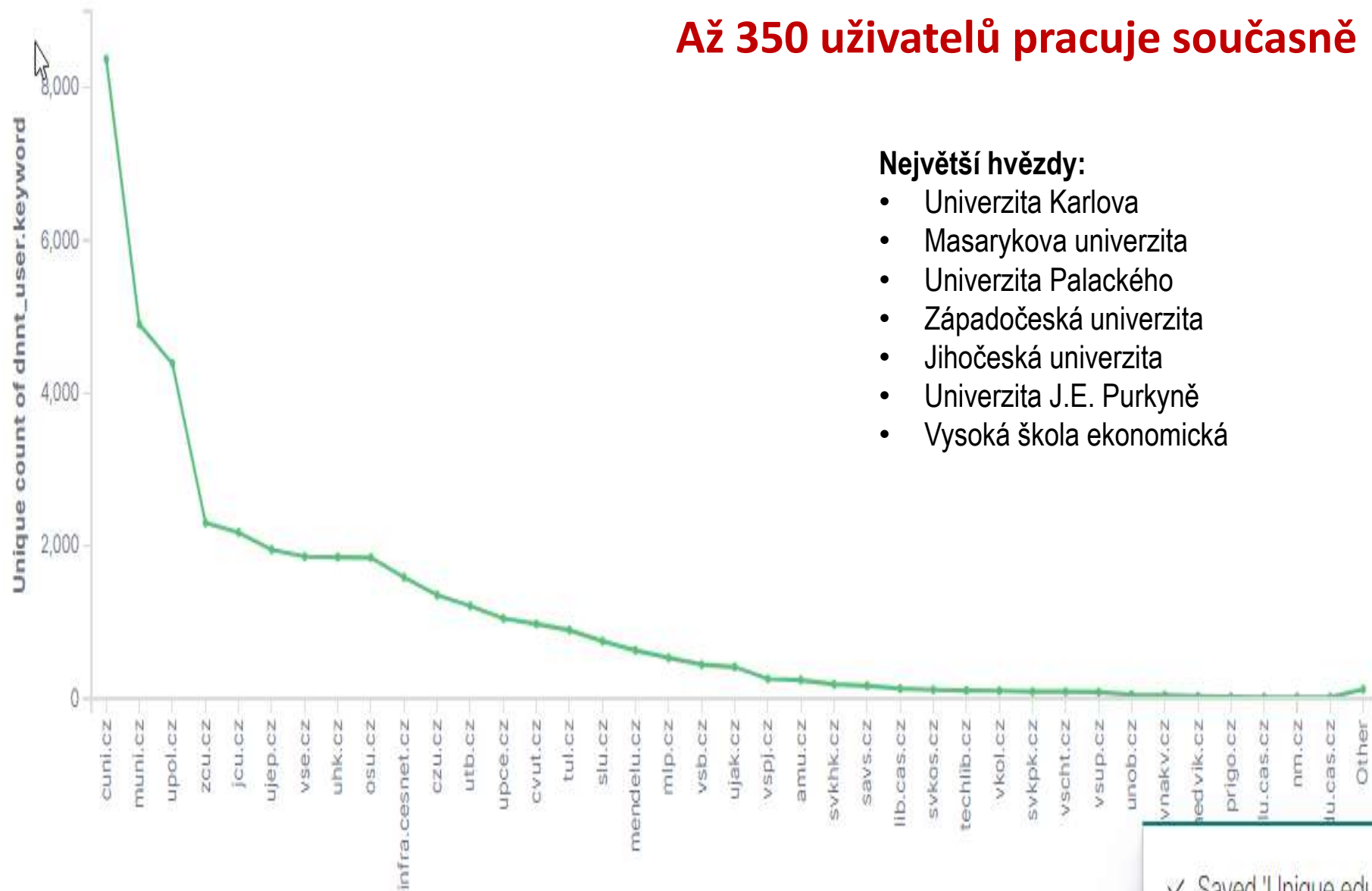

Počet děl 111 707

Kdo nejvíce využívá NDK COVID

Až 350 uživatelů pracuje současně

Největší hvězdy:

- Univerzita Karlova
- Masarykova univerzita
- Univerzita Palackého
- Západočeská univerzita
- Jihočeská univerzita
- Univerzita J.E. Purkyně
- Vysoká škola ekonomická

Co bude zpřístupněno od 1. 7. 2021?

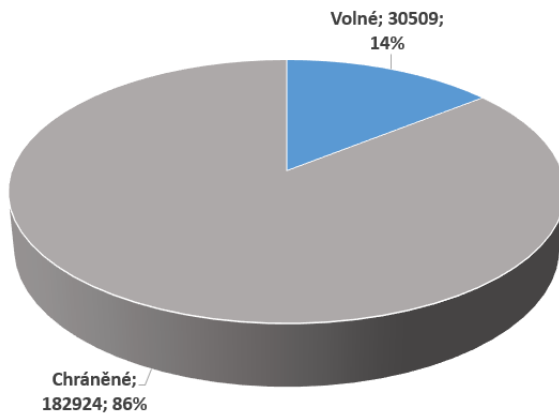
- **Rok 2021 – od 1. července**

- Periodika vydaná do roku 2010 – vzdálený přístup
- Knihy vydané do roku 2000 – vzdálený přístup
- Knihy vydané v letech 2001 – 2007 – na místě samém
- Celkem zpřístupněno cca 164 000 sv. (NK, MZK, KNAV) + další knihovny?

- **NK ČR hradí licenci za zpřístupnění – roční platby**

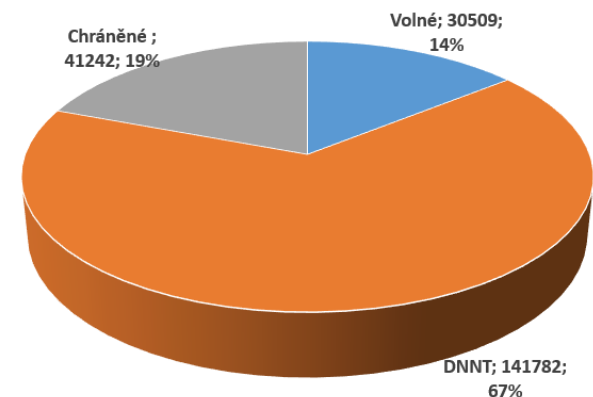
	2019	2020	2021	2022	2023
Roční odměna v Kč s DPH	12 705 000	26 146 951	27 741 915	30 469 660	33 197 406

Volná a chráněná díla NDK 2020

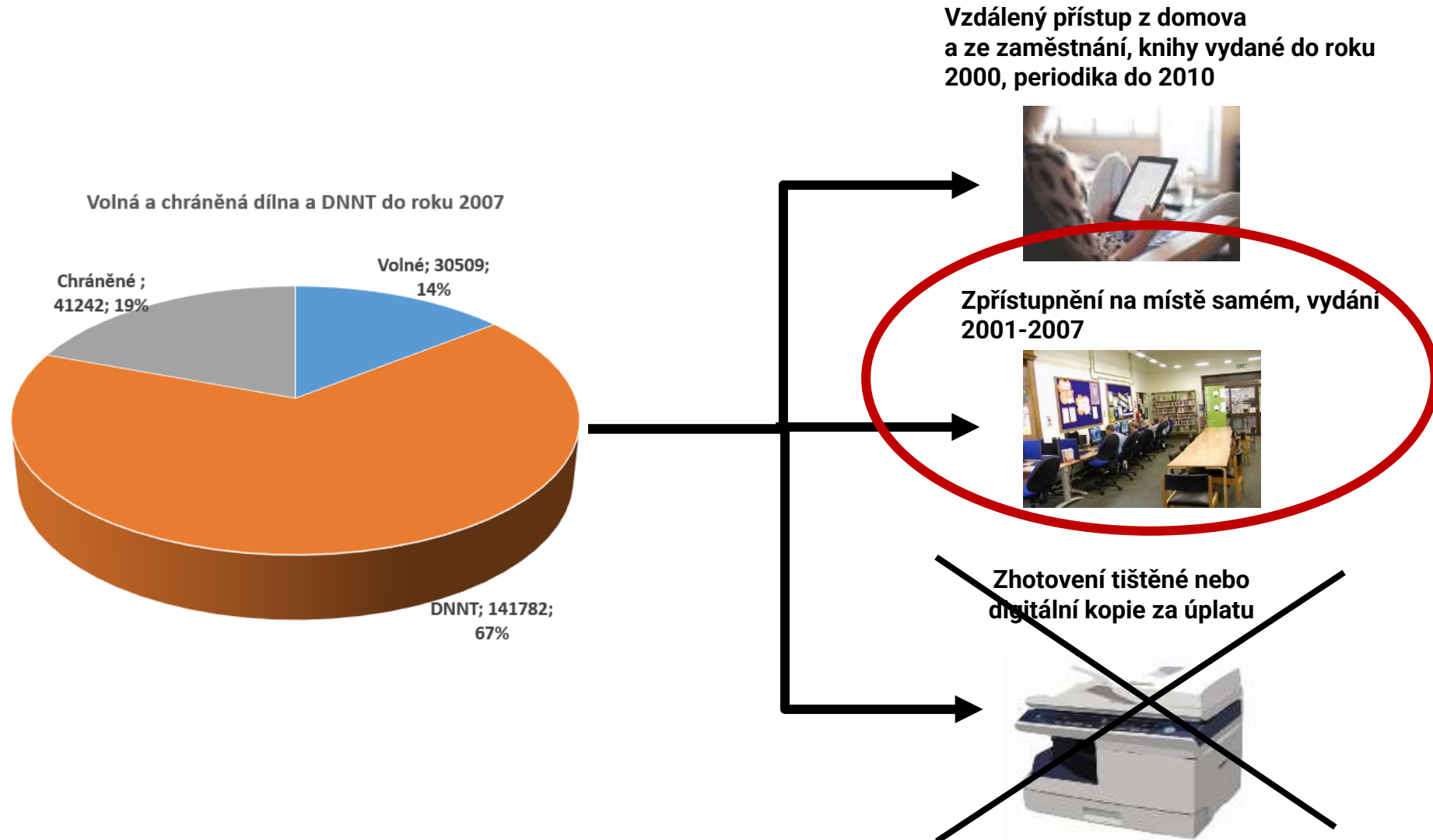
Bezplatná služba

Volná a chráněná díla a DNNT do roku 2007

Na čem pracujeme

3 způsoby zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů

Připravujeme zpřístupnění DNNT na místě samém

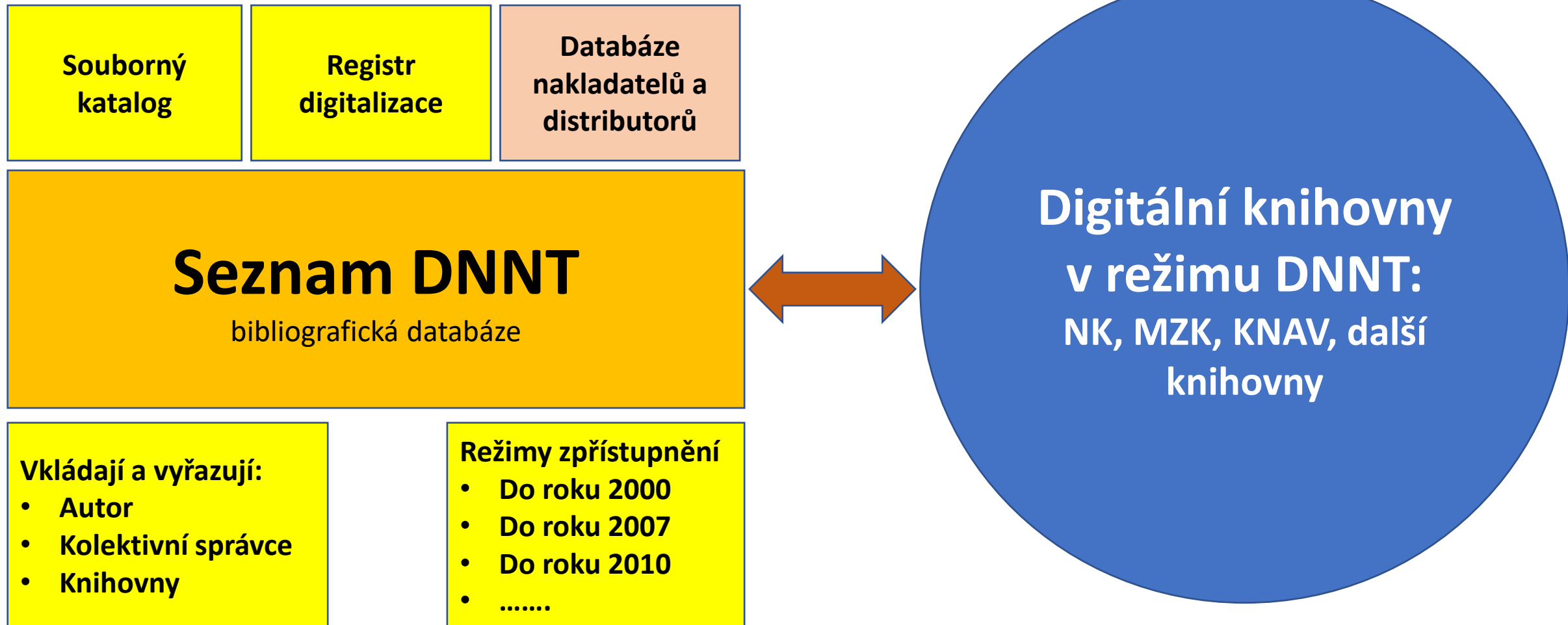
- Zahájení provozu od 1. 7. 2021
- Co bude dostupné na víc: knihy vydané v letech 2001 až 2007
- Dodatky, aktualizace smluv s NK
- **Nové povinnosti knihovny**
 - Zabránit zneužití ze strany uživatele
 - Počítač na veřejném místě
 - Označení zákazu zhotovení tiskové a digitální kopie
 - Zákaz fotografování obrazovky

2 možnosti:

- Knihovna s pevnou IP adresou
- Vzdálený přístup pro knihovnu jako instituci

Nová aplikace: Seznam děl nedostupných na trhu

Národní knihovna
České republiky

Seznam děl nedostupných na trhu

[Informace o seznamu](#)[Návrhy na zařazení do seznamu](#)[Vyřazeno ze seznamu](#)[Stáhnout seznam](#)

Základní vyhledávání

[Přihlášení](#) // [Registrace](#)

Vyberte údaj pro vyhledávání:	<input type="text" value="Všechny údaje"/>	<input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="Vyčistit formulář"/>
Zadejte slovo nebo slovní spojení:	<input type="text"/>	
Druh dokumentu:	<input type="text" value=""/> ☐ pouze dokumenty v češtině	
Blížkost slov?	☒ Ne ☐ Ano	

● Pro další informace použijte tabulku [kódů jazyka](#)

Prohlížení rejstříků

Vyberte rejstřík k prohlížení:	<input type="text" value="Názvy"/>	<input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="Vyčistit formulář"/>
Zadejte heslo k otevření rejstříku:	<input type="text"/>	

Základní nápověda k vyhledávání:

Zpřístupnění dalších digitálních knihoven v režimu DNNT

- **Postupné zpřístupňování dalších digitálních knihoven v režimu DNNT**
 - Od 1. 7. 2021 NK, MZK, KNAV
 - Od 1. 8. 2021: přibývají další digitální knihovny
 - Krajské knihovny Hradec Králové, Ostrava, České Budějovice, Plzeň, Olomouc
 - Masarykova univerzita, UPM, Divadelní ústav, UZEI, UVI 1. LF UK a VFN

2 varianty

- **Samostatný provoz – vlastní instance Krameria**
- **Předání digitalizovaných dokumentů do LTP Národní knihovny**
 - Zpřístupnění přes NDK – DNNT

Budoucnost

- **Česká digitální knihovna – společné rozhraní pro zpřístupňování DNNT – od 2023?**
 - Společný výzkumný projekt RIGHTLIB – KNAV, NK ČR, MZK
 - Rozvoj systému Krameries

Podmínky zapojení partnerských knihoven

- **Uzavření partnerské smlouvy s NK ČR**
- **Vlastní instalace Krameria – verze schválená NK ČR**
- **Plnit stejné povinnosti jako NK ČR**
- **Stejné podmínky poskytování služeb**
- **Pravidelná aktualizace Seznamu DNNT**
- **Hlášení statistických dat**
- **Zajistit identifikaci uživatelů – všech knihoven zapojených do DNNT**

Další perspektivy zpřístupnění DNNT

- Vývoj statistického modulu
- Integrace záznamů z DNNT do katalogů jednotlivých knihoven a do portálu Knihovny.cz – Ing. Jiří Nechvátal
 - Příklad: Jihočeská vědecká knihovna

Jak promění DNNT služby knihoven?

- Změna strategie digitalizace: orientace na DNNT
- Využívání DNNT jako náhrada za MVS
- Změny v doplňování knihovných fondů: aktualizace?

Zapojené knihovny

Způsob identifikace	
EduID	126
ID NK	59
Celkem	185

Typ připojení	Registrovaní uživatelé
eduID	925 157
ID NK	110 528
Celkem	1 035 685

Typy knihoven	Počet
Knihovna AV ČR	53
Vysokoškolská knihovna	46
Specializovaná knihovna	19
Krajská knihovna, MZK	14
Veřejná knihovna	52
Národní knihovna	1
Celkem	185

Potřebujeme zapojit cca 5 800 zbývajících knihoven a jejich uživatelů

Proč se knihovny nezapojují do služby DNNT?

- **Nedostatečná propagace ze strany NK ČR**
- **Nedostatečné školení a vzdělávání pracovníků knihoven**
- **Složité uzavírání smluv**
- **Chybí integrace DNNT do OPAC**
- **Nedostatečná prezentace služby DNNT na stránkách zapojených knihoven**
- **Uživatelská přívětivost systému Kramerius**
- **Nízká úroveň digitální gramotnosti: umí OPAC, neumí Krameria**
 - Pracovníci knihoven
 - Veřejnost
- **Nechuť k zavádění nových služeb ze strany knihoven**
- **Psychologické bariéry – nechuť k využívání digitálních textů**
- **Nedostatečné technologické vybavení knihoven a uživatelů**
- **Široká veřejnost nemá zájem od DNNT**
- **Jak nabízet nové digitální služby: knihovny.cz, e-knihy, DNNT?**

Potřebujeme dosáhnout větší využití služby DNNT

- **Příležitost: mimořádný rozsah zpřístupnění plných textů autorsky chráněných děl v ČR**
 - Rozsah nabídky
 - Pohotovost zpřístupnění
- **Efektivní využití finančních prostředků**
 - Zhodnocení nákladů na digitalizaci
 - Rozvoj systému zpřístupnění
 - Náklady na provoz
 - Využití ceny licence
- **Podarí se uzavřít/zaplatit licence po roce 2023?**

Co můžeme udělat pro zlepšení?

DNNT

=

jedna z nejsilnějších služeb českých knihoven v digitálním prostředí

Zpřístupňování děl nedostupných na trhu

- [Národní digitální knihovna COVID zůstane přístupná do 30. června 2021](#)
- [Národní digitální knihovna - DNNT \(obsah, služby a zapojení\)](#)
- [Zpřístupňování děl nedostupných na trhu - Archiv aktualit](#)

Národní digitální knihovna COVID zůstane přístupná do 30. června 2021

Praha, 11. 02. 2021 – Ministr kultury Lubomír Zaorálek se dnes dohodl s předsedou Svazu knihkupců a nakladatelů (SČKN) Martinem Vopěnkou na uzavření licenční smlouvy, která by do konce června 2021 umožnila úplné zpřístupnění digitalizovaných dokumentů dostupných na trhu prostřednictvím digitálních knihoven provozovaných Národní knihovnou ČR, Moravskou zemskou knihovnou, Univerzitou Karlovou v Praze, Moravskou zemskou knihovnou v Brně, Knihovnou Akademie věd ČR, Národní technickou knihovnou a Městskou knihovnou v Praze. Studenti, pedagogové a vědečtí pracovníci tak budou mít dalších 5 měsíců zajištěn přístup ke všem dílům chráněným autorským zákonem včetně nejnovější literatury tak, jak to bylo dosud. Stát nakladatelům zaplatí náhradu ve výši 80 milionů korun za neprodané knihy, které budou díky této dohodě dostupné online.

Více: [Tisková zpráva MK](#)

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu – současnost a perspektivy

ELEKTRONICKÉ SLUŽBY KNIHOVEN VI.

18. – 19. KVĚTNA 2021

Vít Richter

vit.richter@nkp.cz

Národní knihovna ČR